

**PLASTITÖÖTLUSE
OPERAATOR I, II, III**

EESSÕNA

See kutsestandard sisaldab asjaomaste institutsioonide poolt kokkulepitud nõudeid plastitöötluste operaatori I, II ja III kvalifikatsioonile.

Kutsestandardi kavandi koostas Energeetika, Mäe- ja Keemiatööstuse Kutsenõukogu juurde moodustatud plastitöötlemise töörühm koosseisus:

Bruno Engel	Nolato Tallinn
Raidi Tammeveski	Estiko Plastar
Varje Kristjuhan	Eesti Plastmassiühing
Tiia Suld	TTÜ Polümeermaterjalide Instituut
Kaarel Siirde	AS Prosyntest
Paul Haljas	AS Tehnoplast
Valentina Massatšihhina	AS Norma
Kaie Piiskop	Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus
Endel Lepisto	Suuremõisa Tehnikum

Ajavahemikus 30. aprill-15. mai 2002. a. viidi läbi kutsestandardi kavandi arvamusküsitlus, millesse kaasati 39 ettevõtte esindajat Eesti erinevatest piirkondadest. Plastitöötluste operaatori I, II ja III kvalifikatsiooni sisaldava kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on töörühm arvestanud arvamusküsitluses tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Kutsestandardi koostamisel on arvestatud Soome kutsekvalifikatsiooninõuetega (näyttötutkintojen kuvaukset) ja Suurbritannia NVQ-de (National Vocational Qualifications – rahvuslikud kutsekvalifikatsioonid) kutseoskusnõuetega.

Plastitöötluste operaatori I, II ja III kvalifikatsiooni sisaldav kutsestandard on koostatud esmakordselt.

Plastitöötluste operaatori I, II ja III kvalifikatsiooni sisaldav kutsestandard on kinnitatud 30. mai 2002. a. Energeetika, Mäe- ja Keemiatööstuse Kutsenõukogu otsusega nr. 8.

Kutsestandardis sisalduvad kutsekvalifikatsioonid on kantud kutseregistrisse.

1 KASUTUSALA

- 1) töötajate kvalifikatsiooninõuete kindlaksmääramine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks

2 KUTSEKVALIFIKATSIOONISÜSTEEMI TERMINID

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmiste, oskuste, vilumuste, kogemuste, väärtushinnangutele ja isikuomadustele.

Kutsekvalifikatsioon – kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel. Kõik kutsed ei eelda kutsekvalifikatsioonide fikseerimist kõigil viiel tasemel Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonid määrab kutsenõukogu.

I tase – lihtsate tööülesannete täitmine sarnastes olukordades; põhilised kutsealased oskused ja teadmised on omandatud enamasti koolitusega; vajadusel juhendatakse töö käigus; vastutab oma tööülesannete täitmise eest.

II tase – põhiliste tööülesannete täitmine erisugustes olukordades; lisaks kutsealastele oskustele ja teadmiste omab vilumust ja kogemust; töötaja töötab iseseisvalt; vastutab oma tööülesannete täitmise eest.

III tase – keerukate tööülesannete täitmine erisugustes ja vahelduvates olukordades; omab kutsealast meisterlikkust; valmisolek kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks või laialdased kutsealased oskused ja teadmised on omandatud koolitusega; valmisolek korraldada ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutada selle eest.

IV tase – erinevate, keerukate, analüüsimist ja otsustamist eeldavate tööülesannete täitmine muutuvates olukordades; laialdased kutsealased teadmised ja oskused, millele lisanduvad kogemused ja vilumused või juhtimisalased teadmised; korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

V tase – teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste süstematiseerimist, edasiarendamist ja teistele õpetamist eeldavate tööülesannete täitmine muutuvates olukordades, kõrgel tasemel kutse- ja erialased teadmised, oskused, millele lisanduvad kogemused ja vilumused või juhtimisalased teadmised; korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

Kutseoskused

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmiste.

Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmiste.

Erioskused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmiste, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isiku- ja isiksuslikele omadustele ja füüsilistele võimetele.

Konkreetsete teadmiste ja oskuste tasemete kirjeldused

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Kesktaase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlus, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtaase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine.

3 KUTSESTANDARDIGA SEONDUVAD STATISTILISED KOODID

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori¹ järgi on plastitöötlemine seotud plast- toodete tootmise valdkonnaga kood D.

Ametite Klassifikaatori² järgi kuulub plastitöötlemise operaator 8. pearühma “Operaatorid”, kood 823.

4 KUTSEKVALIFIKATSIOON

Eesti keeles:	Plastitöötlemise operaator I, II, III
Inglise keeles:	Plastic machinery operator I, II, III
Vene keeles:	Оператор по переработке пластмасс I, II, III
Soome keeles:	Muovituotetevalmistaja I, II, III

5 KUTSEKIRJELDUS

Plastitöötlemise operaator kasutab plastitöötlemise seadmeid. Ta vastutab protsessi järjepidevuse ning toodangu kvaliteedi eest.

Operaator tunneb tehnoloogilise protsessi eesmärki ja olemust, materjale ning oskab kasutada seadmeid, abivahendeid ja mõõtetehnikat. Vajalik on tootejooniste lugemise ja töö dokumenteerimise oskus.

Töökeskonnas võib esineda müra, töötamine mõnede materjalidega võib ülitundlikel inimestel põhjustada allergiat.

Töö eeldab nii iseseisva kui meeskonna töö oskust, vastutustunnet, tähelepanelikkust, hoolikust ja püsivust. Töös on oluline liigutuste kiirus, täpsus ja koordineerivõime.

Plastitöötlemise operaator I on omandanud lihtsamate plastitöötlemise seadmete käitamiseks vajalikud teadmised ja oskused.

Kutse kvalifikatsiooni taotlemisel peab plastitöötlemise operaator I lisaks üld- ja põhioskustele valdama vähemalt ühte käesoleva kutsestandardi punktis 6.3 esitatud erioskustest ja – teadmistest, nõutav on kutsealane koolitus ja põhiharidus.

Plastitöötlemise operaator II on kogemustega töötaja, kes kasutab integreeritud plastitöötlemise seadmeid.

Kutse kvalifikatsiooni taotlemisel peab plastitöötlemise operaator II lisaks üld- ja põhioskustele valdama vähemalt kahte käesoleva kutsestandardi punktis 6.3 esitatud erioskustest ja – teadmistest, nõutav on kutsealane koolitus, põhiharidus ning vähemalt laastane töökogemus plastitöötlemise operaatorina.

Plastitöötlemise operaator III kasutab keerulisi integreeritud plastitöötlemise seadmeid. Ta on võimeline juhendama teisi töötajaid ning valmis vastutama vahetuse töö korraldamise eest.

---

¹ Statistical classification of economic activities in the European Community (NACE) eestistatud versioon

² International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestistatud versioon

Kutsevalifikatsiooni taotlemisel peab plastitöötluste operaator III lisaks üld- ja põhioskustele valdama vähemalt kolme käesoleva kutsestandardi punktis 6.3 esitatud erioskustest ja – teadmistest, nõutav on kutsealane koolitus, põhiharidus ning ning vähemalt 3aastane töökogemus plastitöötlemise operaatorina.

6 KUTSEOSKUSNÕUDED

6.1 Üldoskused ja -teadmised

- 6.1.1 Majandus – algtase
- 6.1.2 Tööõigus – I, II algtase; III kesktase
- 6.1.3 Töökeskkonna ohutus
  - 1) tervishoid ja -hügieen
  - 2) tuleohutus ning tulekustutusvahendid
  - 3) elektriõhus
  - 4) jäätmekäitlus
  - 5) esmaabi
- 6.1.4 Arvuti kasutamine - moodulid AO1 – AO3 (vt lisa A)
- 6.1.5 Eesti keel – I, II algtase; III kesktase (vt lisa B)
- 6.1.6 Töögrupi juhtimine – I, II nõue puudub; III algtase

6.2 Põhioskused ja -teadmised

- 6.2.1 Kutsealane terminoloogia
- 6.2.2 Tehnoloogilise dokumentatsiooni kasutamine
- 6.2.3 Rakiste ja seadmete tööpõhimõtted ja kasutamine
- 6.2.4 Mõõteseadmete tööpõhimõtted ja kasutamine
- 6.2.5 Tehnoloogiliste parameetrite jälgimine, fikseerimine/korrigeerimine
- 6.2.6 Kutsealal kasutatavad materjalid, nende omadused ja tähistus omadused – algtase
- 6.2.7 Materjali-, toote- ja jäätmekäitlus
- 6.2.8 Toodangu kvaliteedi tagamine
  - 1) normdokumendid
  - 2) kvaliteedi kontroll
  - 3) defektide eristamine
- 6.2.9 Töökorraldus
  - 1) oma töökoha korraldamine
  - 2) seadmete ja abivahendite tööks ettevalmistamine, teenindamine ja korrashoid

6.3 Erioscused- ja teadmised

- 6.3.1 Survevaluseadmed
- 6.3.2 Ekstrusioonseadmed
- 6.3.3 Puhumisseadmed
- 6.3.4 Rotatsioonvaluseadmed
- 6.3.5 Termovormimisseadmed
- 6.3.6 Vahtplasti valmistamise seadmed
- 6.3.7 Plastkomposiitide (sardplastide) tootmiseseadmed
- 6.3.8 Jäätmekäitluseseadmed
- 6.3.9 Pakkimisseadmed
- 6.3.10 Dekoreerimisseadmed
- 6.3.11 Abiseadmed

6.4 Lisaoskused- ja teadmised

- 6.4.1 Plastitöötlemisseadmete seadistamine
- 6.4.2 Mehaanika- ja lukksepatööd
- 6.4.3 Kummi töötlemine
- 6.4.4 Reaktoplasti töötlemine

6.5 Isikuomadused ja võimed

- 1) kontsentreerumisvõime
- 2) kohanemisvõime (rutiinitaluvus)
- 3) kohusetunne
- 4) iseseisvus
- 5) hoolikus ja täpsus
- 6) koostöövalmidus
- 7) õpivalmidus
- 8) kiirus ja liigutuste hea koordinatsioon (käed, jalad, silmad)
- 9) füüsilise koormuse taluvus

7 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib kutsestandardit muuta enne kehtivusaja lõppu.

ARVUTI KASUTAMISE OSKUS

Arvutikasutaja oskustunnistus – AO (ECDL/ICDL – The European Computer Driving Licence/The International Computer Driving Licence) tõendab selle omaja praktilisi põhioskusi laiatarbe tarkvara kasutamisel. (AO tunnistuse omamine ei ole kutsekvalifikatsiooni taotlemisel kohustuslik.)

7 moodulit:

AO1 – Infotehnoloogia põhimõisted ja infoühiskond

AO2 – Arvuti kasutamine ja failihaldus

AO3 – Tekstitöötlus

AO4 – Tabelitöötlus

AO5 – Andmebaasid

AO6 – Esitlus

AO7 – Informatsioon ja kommunikatsioon

AO1 INFOTEHNOLOOGIA PÕHIMÕISTED JA INFOÜHISKOND

1. Põhimõisted
2. Riistvara
3. Mälu
4. Tarkvara
5. Arvutivõrgud
6. Arvutid igapäevaelus
7. Infotehnoloogia ja ühiskond
8. Turvalisus, õiguskaitse ja seadusandlus
9. Infotehnoloogia ja Eesti

AO2 ARVUTI KASUTAMINE JA FAILIHALDUS

1. Elementaaroskused
2. Töölaud
3. Failihaldus
4. Failide lihtne redigeerimine
5. Prindihaldus

AO3 TEKSTITÖÖTLUS

1. Alustamine
2. Põhioperatsioonid
3. Kujundamine (vormindamine)
4. Dokumendi viimistlemine
5. Printimine
6. Muud oskused

AO4 TABELITÖÖTLUS

1. Elementaaroskused
2. Põhioperatsioonid
3. Valemid ja funktsioonid
4. Kujundamine (vormindamine)
5. Diagrammid ja objektid
6. Printimine

AO5 ANDMEBAASID

1. Alustamine
2. Andmebaasi loomine
3. Vormi kasutamine
4. Informatsiooni otsimine
5. Aruanded

AO6 ESITLUS

1. Elementaarskused
2. Põhitegevused
3. Vormindamine
4. Graafika ja diagrammid
5. Printimine ja levitamine
6. Slaidiseansi efektid
7. Slaidiseansi vaatamine

AO7 INFORMATSIOON JA KOMMUNIKATSIOON

1. Veebi kasutamise elementaarskused
2. Veebis navigeerimine
3. Otsing veebis
4. Järjehoidjad (bookmarks)
5. Elektronposti kasutamise elementaarskused
6. Kirjavahetus
7. Adresseerimine
8. Postkasti haldamine
9. Listid ja uudisgrupid

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

Alljärgnevides nõuetes on lähtunud Eesti Vabariigi keeleseaduses kasutatavatest keeleoskustasemetest, laiendades samad nõuded võõrkeelele.

Eristatakse kolme keeleoskustaset:

Algtase – keele piiratud suuline ja elementaarne kirjalik oskus. Isik tuleb toime tuttavates keelekasutusolukordades, saab aru selgest kõnest igapäevaelu puudutavatel teemadel, mõistab üldjoontes lihtsama teksti sisu ning oskab täita lihtsaid tüüpdokumente ja kirjutada lühikesi tarbetekste.

Kesktase – keele suuline ja piiratud kirjalik oskus. Isik tuleb toime mitmekesisetes keelekasutusolukordades, saab aru normaalse tempoga kõnest, mõistab raskusteta igapäevaelu kajastavate tekstide sisu, suudab kirjutada oma tegevusvaldkonda puudutavaid tekste.

Kõrgtase – keele suuline ja kirjalik oskus. Isik väljendab ennast vabalt, sõltumata keelekasutusolukorrast, saab aru ka kiire tempoga kõnest, mõistab raskusteta keerulisemate tekstide sisu, suudab kirjutada stiililt ja funktsioonilt erinevaid tekste.